АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

вул. Митрополита Василя Липківського, 45, м. Київ, 03035, тел. (044) 251-62-62, (044) 251-62-66

E-mail: sl.dilovod@amcu.gov.ua, сайт: amcu.gov.ua, код згідно ЄДРПОУ 00032767

_____ № _____ На № _____від _____

Комітет Верховної Ради України з питань економічного розвитку

Щодо законопроєктів реєстр. № 11331 від 11.06.2024, № 11331-1 від 17.06.2024, № 11331-2 від 17.06.2024

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет) відповідно до частини третьої статті 20^1 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» опрацював у межах компетенції проєкти Законів України:

«Про промислову політику та прогнозованість реального сектору економіки» (реєстр. № 11331 від 11.06.2024) (далі – законопроєкт № 11331);

«Про промислову політику та забезпечення безперервності підприємницької діяльності в умовах воєнного стану» (реєстр. № 11331-1 від 17.06.2024) (далі – законопроєкт № 11331-1);

«Про засади державної промислової політики» (реєстр. № 11331-2 від 17.06.2024) (далі – законопроєкт № 11331-2) (далі разом – Законопроєкти) та повідомляє про таке.

Відповідно до пояснювальних записок, доданих до Законопроєктів, вони розроблені з метою впровадження ефективних інструментів формування та реалізації державної промислової політики, заходів стимулювання промислового виробництва, врегулювання правових, організаційних та фінансових відносин, що виникають між суб'єктами господарювання, що здійснюють діяльність у сфері промисловості.

1. У пункті 8 статті 1 Законопроєктів міститься визначення поняття «промисловий кластер», відповідно до якого це <u>група суб'єктів діяльності у сфері промисловості,</u> постачальників устаткування, комплектуючих, спеціалізованих послуг, інфраструктури, науково-дослідних інститутів, вузів та інших організацій, <u>які взаємодоповнюють і посилюють конкурентні переваги один одного.</u>

При цьому, відповідно до пункту 3 статті 1 Законопроєктів суб'єкти діяльності у сфері промисловості – суб'єкти господарювання будь-якої організаційної форми та форми власності, які здійснюють діяльність у сфері промисловості на території України та виключній (морській) економічній зоні України.

Водночас, згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» економічна конкуренція (конкуренція) – змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки <u>власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання,</u>

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД

Сертифікат: 3FAA9288358EC003040000002B6B3700FAAFC100
Підписувач: Кириленко Павло Олександрович
Дійсний з: 13.09.2023 0:00:00 по 12.09.2025 23:59:59

Антимонопольний комітет України
№ 300-29.1/01-7562е від 05.08.2024

внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку.

З огляду на зазначене вбачається, що за умов функціонування промислового кластера як певної групи суб'єктів господарювання, які взаємодоповнюють і посилюють конкурентні переваги один одного, не виключається можливість настання ситуацій, за яких конкурентна поведінка (діяльність, бездіяльність) учасників такого кластера може бути погоджена способом, передбаченим статтею 5 Закону України «Про захист економічної конкуренції», та, як наслідок, кваліфікуватися як узгоджені дії.

Водночас слід зазначити, що не усі узгоджені дії суб'єктів господарювання є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого статтею 6 та пунктом 1 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Однак, беручи до уваги, що визначення поняття «промисловий кластер» у пункті 8 статті 1 Законопроєктів є доволі широким за своїм змістом та умови функціонування й суб'єктний склад такого кластера чітко не визначено в жодному із цих Законопроєктів, не виключається ймовірність виникнення ситуацій, за яких конкуренція між учасниками відповідного кластера може бути недопущена, усунена чи обмежена внаслідок, зокрема, узгоджених дій таких учасників.

Враховуючи викладене, Комітет пропонує врегулювати порушені вище питання шляхом *включення до Законопроєктів положень щодо необхідності дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час формування та/або функціонування промислових кластерів.*

2. Статтею 7 Законопроєктів передбачено, що державне стимулювання діяльності у сфері промисловості та інноваційної діяльності у промисловості може здійснюватися за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та з інших джерел, не заборонених законодавством.

Державна підтримка суб'єктів господарювання у сфері промисловості здійснюється в порядку та на умовах, визначених цим Законом та іншими законами України.

Особливості оподаткування суб'єктів господарювання у сфері промисловості визначаються Податковим кодексом України.

Особливості оподаткування ввізним митом суб'єктів господарювання у сфері промисловості визначаються Митним кодексом України.

Частиною першою статті 8 Законопроєктів установлено, що фінансову підтримку суб'єктів діяльності у сфері промисловості може надавати державний фонд розвитку промисловості, утворений за рішенням Кабінету Міністрів України.

Згідно із частиною третьою статті 8 Законопроєктів державний фонд розвитку промисловості надає фінансову підтримку суб'єктам діяльності у сфері промисловості в передбаченій законодавством формі, у тому числі у формі позик, грантів, внесків до статутного капіталу, фінансової оренди (лізингу).

Частиною четвертою статті 8 Законопроєктів передбачено, що державний фонд розвитку промисловості здійснює фінансову підтримку суб'єктів діяльності у сфері промисловості за рахунок коштів державного бюджету, а також за рахунок інших незаборонених законодавством джерел.

На виконання міжнародних зобов'язань України, зокрема, за Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію) прийнято Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон).

Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

Отже, державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:

- підтримка надається суб'єкту господарювання;
- підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
- підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
- підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.

Згідно зі статтею 4 Закону державна допомога полягає в передачі ресурсів держави чи місцевих ресурсів окремим суб'єктам господарювання, а також у втратах доходів відповідних бюджетів. Зазначена стаття Закону містить невичерпний перелік форм, у яких може реалізовуватися державна допомога (зокрема, у формах надання субсидій та грантів; надання дотацій; надання податкових пільг, відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів).

Частиною першою статті 8 Закону визначено, що Уповноваженим органом з питань державної допомоги (далі – Уповноважений орган) є Комітет.

Відповідно до частини другої статті 8 Закону до повноважень Уповноваженого органу належить, зокрема, отримання та розгляд повідомлень про нову державну допомогу від надавачів такої допомоги в порядку, встановленому цим Законом; визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, оцінювання допустимості державної допомоги для конкуренції, прийняття рішень, передбачених цим Законом; збирання та проведення аналізу інформації про заходи з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів.

Отже, звертаємо увагу на те, що надання суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність у сфері промисловості, підтримки у будь-якій формі за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів може містити ознаки державної допомоги відповідно до Закону та потребувати оцінки Комітетом.

При цьому звертаємо увагу на особливості застосування Закону в період дії воєнного стану.

Пунктом 5^2 розділу 9 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону (згідно із Законом № 2134-IX від 15.03.2022; в редакції Закону № 2175-IX від 01.04.2022) встановлено, зокрема, що під час дії воєнного стану норми статей 6, 7, 9–16 цього Закону та інші норми законодавства, що випливають із зазначених статей цього Закону, не застосовуються.

Державна допомога, що надається під час дії воєнного стану, є допустимою.

Надавачі державної допомоги звільняються від обов'язку:

повідомлення про нову державну допомогу та про пропозиції щодо внесення змін до умов чинної державної допомоги, якщо така державна допомога надається під час дії воєнного стану та протягом одного року після його припинення або скасування;

подання інформації про чинну державну допомогу, надану під час дії воєнного стану та протягом одного року після його припинення або скасування.

Водночас зазначаємо, що положеннями статті 262 (1) Угоди про асоціацію встановлено, що будь-яка допомога, надана Україною або країнами-членами Європейського Союзу з використанням державних ресурсів, що спотворює або загрожує спотворити конкуренцію шляхом надання переваг окремим підприємствам або

виробництву окремих товарів, є несумісною з належним функціонуванням цієї Угоди в тій мірі, у якій вона може впливати на торгівлю між Сторонами.

Положеннями статті 262 (2) (3) Угоди про асоціацію визначено, яка допомога вважатиметься сумісною з належним функціонуванням Угоди про асоціацію та яка допомога може вважатися сумісною з належним виконанням цієї Угоди.

Згідно зі статтею 264 Угоди про асоціацію сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди про асоціацію з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що випливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.

Отже, у разі якщо заходи підтримки, передбачені Законопроєктами, передбачатимуть надання державної допомоги суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність у сфері промисловості, такі заходи мають відповідати вимогам Угоди про асоціацію та бути реалізовані з урахуванням acquis ЄС у сфері державної допомоги.

Враховуючи викладене, пропонуємо частину другу статті 7 Законопроєктів після слів «цим Законом» доповнити словами «з урахуванням вимог Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

3. Також Законопроєктами пропонується внести зміни до Закону України «Про міжнародне приватне право» (підпункт 2 пункту 2 розділу II «Прикінцеві положення» – законопроєкту № 11331, законопроєкту № 11331-1, пункт 3 розділу II «Прикінцеві положення» – законопроєкту № 11331-2) шляхом доповнення частини першої статті 1 Закону України «Про міжнародне приватне право» пунктом 12, яким передбачено, що надімперативні норми – норми права, що можуть застосовуватися до приватноправових відносин, проте мають суттєве значення для забезпечення публічного порядку України, а саме, для цілей цього закону, зокрема, але не виключно законодавство про захист економічної конкуренції повною мірою не вирішує порушені Комітетом у цьому Листі питання з огляду на те, що Закон України «Про міжнародне приватне право» встановлює порядок урегулювання приватноправових відносин, які хоча б через один із своїх елементів пов'язані з одним або кількома правопорядками, іншими, ніж український правопорядок.

Враховуючи викладене, пропонуємо доопрацювати Законопроєкти з урахуванням висловлених зауважень та пропозицій.

Голова Комітету Павло КИРИЛЕНКО

Ірина Мороз 251 60 06
moroz_i@atcu.gov.ua